

Stephanie Gildemyn, *Nimf & sater-duo*, 2017-2018, acrylverf op linnen, opgespannen, 190 x 105 cm

Stephanie Gildemyn wil een onderwerp uitdiepen en doorgronden. “Eenmaal ik een onderwerp vast heb, kan ik er ook over praten. Sisyphus raakt onze realiteit en hoe we ons nu voelen en dat schept de mogelijkheid tot gesprek. Ik heb gedurende een jaar tekeningen en gouaches gemaakt op kleine formaten. Het verhaal van Sisyphus laat me toe om verschillende standpunten in te nemen. Ik zal dat in het komende jaar verder uitdiepen op grote formaten.” Aanleiding was een lezing waarover ze gehoord heeft. Het ging over de terrils, de heuvels die door mensenhanden zijn tot stand gekomen in de mijnstreken bij ons en in Noord-Frankrijk. Volgens haar bron werden de mijnwerkers betaald om steenkool op te gra-

ven en moesten ze maar zien af te komen van het puin. Daartoe werden vrouwen en kinderen ingeschakeld, uiteraard sterk onderbetaald. De voordrachtgever sprak van een parallelle economie. Historisch juist is dat vrouwen en kinderen de helft of minder verdienen dan de mannen. Het is de aanleiding voor Stephanie Gildemyn om rond de figuur van Sisyphus, en wat wij sisyfusarbeid zijn gaan noemen, te werken.

Voor de kunstenaar zijn er elementen die we perfect kunnen transponeren naar de huidige tijd. Ook nu is er een grote parallelle economie via onderbetaald werk, in een zwart circuit of het onbetaald werk van duizenden vrijwilligers. Het resultaat van haar kunstzinnige reflectie is in elk geval een zeer aantrekkelijke serie. De volledige reeks van twintig aquarellen heeft al zijn weg gevonden naar alerte kunstliefhebbers en verzamelaars.

De reflectie is voor Stephanie erg belangrijk, zowel bij zichzelf als bij de mens in het algemeen. “Er zijn mensen die heel hard werken en nooit een moment van reflectie kennen. Sisyphus heeft dat eigenlijk wel, na zijn zware inspanning om de steen de berg op te rollen, daalt hij de berg weer af zonder steen. Zijn spieren kunnen even rusten maar mentaal moet het ontzettend zwaar zijn, hij weet dat er hem opnieuw een zware inspanning wacht. Die momenten van Sisyphus maken we nu eigenlijk allemaal wel mee. Het is belangrijk dat mensen die heel hard werken een contemplatief moment hebben waarin ze zich realiseren wat ze aan het doen zijn. Het beseffen van wat je aan het doen bent is belangrijk.”

Erg benieuwd wat de reeks grote formaten zal brengen. Grote formaten is nogal letterlijk te nemen, het is het formaat van een deur. Het is uiteraard niet de bedoeling de tekeningen en gouaches zomaar over te nemen, ze maakt nu eigenlijk nieuwe studies om op dat grote formaat over te zetten. Ze stelt vast dat het landschap een essentiële rol zal spelen.

Stephanie Gildemyn gaat zeer planmatig te werk, zet voor haar zelf klare doelen uit. In november heeft ze een residentie in Aracena, waar een Belgisch echtpaar-kunstenaars gastvrijheid biedt. Ze zal er werken aan een reeks rond ‘de Spaanse tuin’. Zowel Sisyphus als deze reeks wil ze in 2021 tonen aan een ruim publiek.

— DAAN RAU

INFO Je kan Stephanie Gildemyn volgen op www.instagram.com/steph_gildemyn – www.facebook.com/steph.gildemyn – stephaniegildemyn.com

Je kan haar studio en die van tal van andere kunstenaars bezoeken bij Nucleo, Lindenlei 38 te Gent op 20 september 2020

Herinnering aan EEN SLANKE STEDENBOUWER

Brugge was in de vijftiende eeuw het Hongkong van de wereld. De elite wist wat er op het spel stond toen hun machtige haven steeds verder verzandde en ze bleef niet bij de pakken zitten. Verschillende financiers en topambtenaren van de Bourgondische hertogen probeerden het tij te keren door nieuwe havens en havensteden te bouwen op gunstige locaties. Middelburg is zo'n nieuwe havenstad, haast uit het niets opgetrokken door Pieter Bladelin (ca. 1410-1472), een Brugse poorterszoon die zich opwerkte tot de minister van financiën van hertog Filips de Goede. Bladelins voorbeeld werkte inspirerend: enkele decennia later stichtte een andere Brugse coryfee, Jeronimus Lauwereins, de stadjes Philippine en Watervliet. De gouden jaren waren echter voorbij, Antwerpen trok de handel en scheepvaart naar zich toe en de op de groei aangelegde nieuwe steden bleven rustige polderdorpen.

PIETER BLADELIN KLOPT AAN BIJ ROGIER VAN DER WEYDEN

Het huidige Middelburg in het Meetjesland dankt zijn naam aan de abdij van Middelburg in Zeeland. Pieter Bladelin verwierf een flinke oppervlakte aan drassige gronden van deze abdij en hij besloot om hier een nieuwe haven te bouwen. Hij stichtte zijn stad tussen 1445 en 1450 en voorzag haar van alle benodigdheden: marktpleinen, een stadhuis, kanalen en een kasteel. Na dit 'ab urbe condita' vierden de Middelburgers de inwijding van hun Sint-Petrus en Sint-Pauluskerk in 1460. Niemand minder dan Jean Chevrot, bisschop van Doornik en vertrouweling van Filips de Goede, kwam de tempel inwijden. Ook kerken bouwde men toen op de groei: men begon met het koor, de toren en de dwarsbeuk, het schip kon later naar believen nog verlengd of zelfs verbreed worden. Het huidige schip dateert overigens van een restauratieperi-

De Sint-Petrus en Sint-Pauluskerk in Middelburg werd ingewijd in 1460

Het interieur van de Sint-Petrus en Sint-Pauluskerk

FOTO: THEO DE BRUYCKERE

Jozef schermt met zijn hand een kaarsvlammetje af: het aardse licht moet wijken voor het goddelijke licht
FOTO: DOMINIQUE PROVOST

Jezus ligt op de grond, enkel beschermt met een pand van Maria's mantel
FOTO: DOMINIQUE PROVOST

Pieter Bladelin, de stichter van de stad, is uitgedost in vol Bourgondisch ornaat
FOTO: DOMINIQUE PROVOST

huis van de stichter, Hof Bladelin in de Naaldenstraat, sierde. In 1630-1631 bestelde het kerkbestuur van Middelburg een kopie van Rogiers altaarstuk bij de Brugse schilder Jan Ricx, wiens naam we alleen kennen dankzij de kerkrekeningen. Voor een schilder uit de eeuw van de barok zal het een wat vreemde stijloefening zijn geweest om het werk van een Vlaamse primitief te kopiëren. Jan Ricx kweet zich naar behoren van zijn taak, hij moderniseerde alleen het formaat. We zien niet langer een triptiek met zijvleugels, maar een wat onhandig doorlopend tafereel. In het midden ligt de pasgeboren Jezus op de grond in de stal, slechts beschermt door een pand van zijn moeders mantel. Dit detail komt niet uit het evangelie, maar was ontleend aan de visioenen van de veertiende-eeuwse heilige Birgitta van Zweden. De heilige Birgitta beschreef ook de knielende, biddende houding van Maria na de geboorte en Jozef die met zijn hand een kaarsvlammetje afschermt, omdat alle aardse licht nu moet wijken voor het goddelijke licht dat in de wereld opgaat. Pieter Bladelin knielt neer in vol Bourgondisch ornaat, het soort kledij dat ook de hertog droeg: een wambuis van zwart fluweel afgezoomd met bont, elegante puntschoenen en houten overschoenen. Net als de hertog oogt Bladelin slank, geslepen en daadkrachtig. Op de achtergrond zien we het stadje Bethlehem, dat mogelijk gelijkenissen vertoont met Middelburg. Religieuze beelden hebben ook altijd een politieke betekenis. Links zien we hoe de Romeinse keizer Augustus zijn kroon afneemt terwijl hij een visioen van de Heilige Maagd met het kind aanschouwt. Een profetes, de sibylle, legt hem uit wat

ode in de negentiende eeuw. Vanaf 1470 verzorgde een heus kapittel van kanunniken hier de diensten. Bladelin schonk de kerk ook een belangrijke relik: een splinter hout van het kruis waaraan Christus was gestorven. Deze relik zou enkele mirakelen hebben bewerkstelligd en trok bedevaarders aan. De kinderloze stedestichter stierf in maart 1472. Hij kon zich met een vrij gerust hart ten grave laten dragen in het koor van 'zijn' kerk, waar 'zijn' kanunniken baden voor zijn zielenheil. De hovelingen van hertog Filips de Goede wedijverden met hun meester in weelderige levensstijl en *conspicuous consumption*. Hun verluchte manuscripten bestelden ze bij topateliers van miniaturisten en boekhandelaren, de toentertijd ietwat goedkopere schilderijen kochten ze bij meesters als Jan van Eyck en Rogier van der Weyden. Zo geschiedde het ongetwijfeld dat Pieter Bladelin tijdens een van zijn reizen naar het hof van de hertog in Brussel aanklopte op de deur van Van der Weydens atelier, aan de voet van de Coudenberg. Meester Rogier ontwierp een triptiek voor Pieter Bladelin,

Jan Ricx, *Kopie naar de Bladelin-triptiek van Rogier van der Weyden*, 1630-1631
FOTO: DOMINIQUE PROVOST

waarin de menswording van Christus en de aankondiging van Zijn geboorte het centrale thema vormen. Mogelijk sierde de triptiek het hoofdaltaar van de kerk in Middelburg en moest Van der Weyden het werk voltooiën vóór de inwijding van het kerkgebouw. Was de kunstenaar aanwezig bij die plechtige gebeurtenis? Dan ontmoette hij er tal van andere cliënten, met name bisschop Jean Chevrot voor wie hij het befaamde *De zeven sacramenten* (Antwerpen, KMSK) had geschilderd.

JAN RICX MAAKT EEN KOPIE

Na de dood van Pieter Bladelin beleefde Middelburg woelige tijden vol oorlogsgeweld. Wellicht brachten zijn erfgenamen het kostbare schilderij van het hoogaltaar in veiligheid binnen de stadswallen van Brugge, waar het nog lang het heren-

dit betekent: daar ziet hij de ware God. De adviseurs van de keizer, die hem net hadden aangeraden om zichzelf tot god uit te roepen, staan er beteuterd bij. Dit verhaal is afkomstig uit de *Legenda Aurea*, het meest gelezen boek over heiligenlevens en het liturgische jaar in de middeleeuwen. Rechts zijn de drie koningen onderweg in een bergachtig landschap. Ze lijken iets te zien wat voor ons verborgen blijft. In het origineel van Van der Weyden (sinds 1834 in de Gemäldegalerie, Staatliche Museen, Berlin) zien we de koningen kijken naar een zwevend sterrenkind. Ook dit detail vinden we terug in de *Legenda Aurea*. De koningen zouden onderweg dit sterrenkind gezien hebben, dat hen de weg wees naar Bethlehem. Samengevat: de grote keizer van het westen en de wijzen uit het oosten bewijzen eer aan de pasgeboren verlosser. Kortom, de hele wereld zal Christus eren en het heil vinden. Bladelin was door de hertog onder andere belast met het werven van fondsen voor een kruistocht tegen de Turken, die in 1453 de oostelijke hoofdstad van het vroegere Romeinse rijk,

Constantinopel, veroverden. Dit innige tafereel van devotie is dus ook een uiting van het christelijke politieke zelfvertrouwen in de vijftiende eeuw.

Rijdt men van Middelburg naar Watervliet, dan vindt men daar in de Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk een schilderij van de Meester van Frankfurt uit de zestiende eeuw: een schitterende herwerking van *De Kruisafneming*, misschien wel het bekendste schilderij van Rogier Van der Weyden. Men eerde de oude meesters in het graafschap Vlaanderen. Deze polderdorpen bewijzen dat we een waardevol verleden hebben.

—
LEEN HUET

INFO Sint-Petrus en Sint-Pauluskerk – Middelburgse Kerkstraat, 9992 Middelburg-Maldegem – Open op zaterdag en zondag van 11 tot 17 uur

www.vlaamsemeestersinsitu.be

In het nabijgelegen polderdorp Watervliet is er nog een topstuk te bewonderen dat geïnspireerd is op een werk van Rogier van der Weyden: de Meester van Frankfurt schilderde rond 1520 *De Nood Gods*, een schitterende herwerking van *De Kruisafneming*

Kun je kleuren horen?

Marianne Cauvard & Raphaël Pluinage, *Noisy Jelly*, 2012, aangepaste versie voor *Kleureyck*, 2020, installatie met geluid

De kleuren van

DE MEESTER

Het Van Eyckjaar is nog niet voorbij. In het Designmuseum in Gent kun je momenteel een 'pigmentwandering' maken en experimenten met kleur ontdekken. Curator Siegrid Demyttenaere nodigde designers uit om het *Lam Gods* tijdens de restauratie te gaan bekijken en zich te laten inspireren. In drie delen toont *Kleureyck* hoe de tinten die Van Eyck zo magistraal beheerste, vandaag voorleven.

WANDELEN DOOR KLEUREN In de *Pigment Walk*, het meest omvattende onderdeel van de tentoonstelling, is een groot aantal objecten en kunstwerken geplaatst in groepen volgens kleur. Curator Siegrid Demyttenaere selecteerde, samen met Sofie Lachaert van atelier lachaert dhanis, dertien details uit het *Lam Gods*, die telkens vrije associaties met design- en

kunstobjecten inspireerden. Het blinkende brokaatgoud, het diepe kobaltblauw of de transparante glinstering van edelstenen: het zijn de details die van Jan van Eyck de briljante meester maken die hij is. Niet alle associaties van kleuren en objecten zijn even geslaagd, maar dat de meester inspireert, staat vast.

Een groep objecten vertrekt bijvoorbeeld vanuit de nis waarin Eva afgebeeld is. De architecturale kwaliteit en de schaduwbeheersing van dit detail zijn onmiskenbaar. Zowel de kleur als de schaduw en de architectuur inspireren hier associaties, met onder meer een werk van Renato Nicolodi, die bekendstaat om zijn mausoleumachtige sculpturen met een onbehaaglijke sfeer, en een meubelstuk van Marcin Rusak, gemaakt van gedroogde bloemen, overgoten met hars. Ook